

En udfordring fra Amerika

af Henning Karlby

En mail i min indbakke

hr. Karlby, Jeg forsøger at finde mine oldeforældres og min oldemors grave. Jeg fik at vide, at min grandonkel er begravet på Brenderup, Vestfynske kirkegård. Hans oplysninger er offentliggjort nedenfor. Vil du være i stand til at hjælpe mig med at finde hans grav? Med respekt, Alan Siddoway Utah, USA

Name: Niels Theodor Andersen

Gender: Male (Male)

Death Age: 19

Event Type: begravelse (Burial)

Birth Date: 30. 1885 (30 Oct 1885)

Birth Place as It Appears: Skovby Parish

Death Date: 10. Jul. 1905 (10 Jul 1905)

Death Place as It Appears: Odense Garrison Parish, Garrison Hospital

Burial Date: 16. Jul. 1905 (16 Jul 1905)

Burial Place: St. Hans, Odense, Denmark (Denmark)

Parish as it Appears: Branderup Kirkegaard

Det var en "sjov" mail, hvorfor skrev han til mig? Jeg kom da til at tænke på, at jeg i "Projektet med fotografering af Gravsten", havde fotograferet Brenderup Kirkegård og der står min mailadresse.

Jeg gav mig til at finde oplysning, f.eks. om hans forældre. Alt det følgende er, hvad jeg fandt og skrev til ham på mit bedste skoleengelsk. Hans og mine svar i det følgende, vil være mine danske tekster og mine oversættelse af hans e-mail.

Father: Fader: Husmand = Husmand, Farmer at a small farm Lars Andersen,

Mother: Hustru = Wife Marie Cecilie Larsen from Hornskov huset = Name of house.

Herefter er næsten alt på dansk. Mit svar til ham følger her:

Dødssted, som det fremgår: Odense Garnisons sogn, Garrison Hospital.

Han døde på militærhospitalet og sognet til Odense kaserne er Sct. Hans sogn, der er ikke noget særskilt Garnisons sogn. Dødsfaldet er opført i kirkebogen for Sct. Hans sogn.

Vedrørende Begravelsen: Han blev flyttet til Brenderup kirkegård, formentlig fordi hans far var Skovfoged i Bro Skov ved Brenderup.

Det er derfor muligt at finde ham i kirkebogen for Brenderup sogn i Odense amt.

Branderup Kirkegaard – Her er en fejl – Den hedder Brenderup Kirkegård – Desværre, graven er slettet for mange år siden. En grav eksisterer kun så længe, der er efterkommere, som betaler for vedligeholdelsen af graven.

Her er afskriften fra Sct. Hans kirkebog, Odense:

Niels Theodor var menig nr. 902 ved 26. Bataljon, Fodfolkskasernen. Søn af Skovfoged L. Andersen, Bro Skov pr. Ejby St., Født i Skovby Sogn 30 Oktober 1885. Bro Skov ligger mellem Brenderup og Skovby.

Marie Cecilia Larsen, 26 year Hornskovhuset blev gift med Lars Andersen, Gyldensteen, 26 year 7. aug. 1880 i Skovby kirke.

Pigen Cicilie Larsen fra Hornskovhuset, Datter af Husmand Lars Christian Pedersen på Haarslev Mark, Født samme sted 31. Maj 1854 med andre ord 26 Aar gl.

Bliver gift med:

Ungkarl Lars Andersen tjenende på Gyldensteen født i Burskovhuset, Nr. Sandager sogn 8. June 1854 med andre ord 26 år gl. (certifikat 21. Maj 1880 fra Guldbjerg og Nr. Sandager Menighedsråd tilstede).

Lars Andersen døbt 23. Juli 1854. Fader Husmand i Buurskovhuset Anders Matthiesen og Hustru Kirstine Larsdatter 36 Aar Gl.

Marie Cicilia Larsen, døbt 30. Juli 1854 i Haarslev sogn, Fader Husmand Lars Christian Pedersen og Hustru Maren Jensdatter på Haarslev Mark.

Da hendes navn ved dåben er Marie Cicilia, er dette at betragte, som hendes rigtige navn, selvom der i forskellige kilder bruges en anden stavemåde. Det var almindeligt, at den der fører kirkebogen skriver, hvad den pågældende tror, der bliver sagt.

Odense, Vends, Brenderup, Bro, Skovfogehus, Folketælling–1890

Navn:, Alder:, Status:, Stilling i familien:, Erhverv:, Fødested:

Lars Andersen, 35, Gift, Husfader, skovfoged, Sandager sogn, Odense Amt

Marie Zecilie Larsen, 35, Gift, Husmoder, Haarslev sogn, Odense Amt

Mariane Andrea Kristine Andersen, 12, Ugift, Barn, Ore sogn, Odense Amt

Laurits Kristian Andersen, 8, Ugift, do, Skovby sogn, Odense Amt

Niels Theodor Andersen, 4, Ugift, do, Skovby sogn, Odense Amt

Augusta Andersen, 2, Ugift, do, Brenderup sogn, Odense Amt

Karl Frederik Andersen, under 1 aar, 24 november, Ugift, do, do

Odense, Vends, Brenderup, Bro, Folketælling-1901

Navn:, Alder:, Status:, Stilling i familien:, Erhverv:, Fødested:

Lars Andersen, 1854 Jun. 08, G, Husfader, Skovfoged, Sandager Sogn, Odense Amt

Marie Chesilie Andersen, født Larsen, 1854 May 31, G, Husmoder, Ore Sogn,

Odense Amt

Augusta Andersen, 1887 Sep. 23, U, Barn, Brenderup Sogn, Odense Amt

Karl Andersen, 1889 Oct. 11, U, Barn, Brenderup Sogn, Odense Amt

Mary Andersen, 1891 Jan. 02, U, Barn, Brenderup Sogn, Odense Amt

Peter Andersen, 1898 Apr. 02, U, Barn, Brenderup Sogn, Odense Amt

Hvilken af Lars Andersens børn er din forfader?

I Folketællingen-1901 lever Niels Theodor Andersen i Odense, på det tidspunkt står han i Skomagerlære.

Odense, Vends, Brenderup, Bro Frihed, Folketælling-1916

Lars Andersen, 8. Jun. 1854, G, Husfader, Skovfoged, Indkomst: 900 kr., Formue 1000 kr. Samlet skat: 18.35 Kr.

Marie Andersen, 31. Maj 1854, G, Husmoder

Povla Jensine Andrine Nielsen. 28. Mar. 1903, U, Tjenestepige

Kan ikke finde Lars i Brenderup Folketælling-1921?

Lars Andersen kan ikke findes som død i Brenderup 1916 – 1943.

Lars Andersen er ikke i Folketællingerne for Skovby, Ore, Nr. Sandager eller Harndrup – 1921?

Dette var, hvad jeg skrev på mit bedste skoleengelsk til Alan i Utah.

Derpå fik jeg følgende mail tilbage, jeg indsætter lige den originale tekst, derpå følger min oversættelse:

I am replying in English, please let me know if Google translate to Danish is more convenient. I cannot tell you how appreciative I am of the information that you sent. My grandmother was Mary Andersen and she died in 1984. She instilled in her family great pride in our Danish heritage. Unfortunately, there are so many questions that were not asked of her regarding our family history before she died. Grandfather Lars died in 1922 and Grandmother Marie in 1928. We have never been able to locate their graves either. If I understand correctly, if the maintenance fees aren't paid, the graves are moved. Where are the bodies moved to? Where are the tombstones moved to? Again, I am so appreciative of your time to find and send this information. I am attaching two photos of Niels' funeral in hopes that you may recognize the building.

Jeg svarer på engelsk, vær så venlig at lade mig vide, hvis Google oversættelse til Dansk er mere passende. Jeg har svært ved at udtrykke, hvor meget jer påskynder de informationer du har sendt. Min bedstemor var Mary Andersen og hun døde i 1984. Hun bibragte familien en stolthed af at nedstamme fra Danmark. Men desværre der er så mange spørgsmål om vores familie vi

aldrig fik stillet hende inden hun døde. Bedstefar Lars døde i 1922 og Bedstemor Marie i 1928. Vi har heller aldrig været i stand til at finde deres grave. Hvis jeg har forstået det rigtigt, hvis vedligeholdelsen af gravene ikke bliver betalt, er gravene flyttet. Hvor flyttes kroppene så hen? Hvor bliver gravstenene sent hen? Igen, jeg påskønner så meget den tid, du har brugt til at finde information og sende det til mig. Jeg vedhæfter 2 foto fra Niels' begravelse i håb om at du måske kan genkende bygninger på billederne.

Ovenstående fik mig til at skrive en mail til Odense Stadsarkiv, med følgende tekst.

Jeg har modtaget to billeder fra USA, man mener, at billederne stammer fra tidspunktet 10. – 16. juli 1905.

Den 10. juli 1905 døde en soldat Menig Niels Theodor Andersen på Militærhospitalet på Sd. Boulevard i Odense efter 17 dages indlæggelse.

Kan I fortælle mig, hvilke gader optoget bevæger sig i. Han blev bisat fra St. Hans kirke, hvorefter han blev flyttet til Brenderup kirke, hvor han blev begravet.

Hans far var Skovfoged i Bro Skov ved Brenderup, jeg går ud fra, det var derfor, han blev endelig begravet i Brenderup.

Niels Theodor var uddannet Skomagersvend, han havde stået i lære i Odense, jeg har fundet ham i folketællingen fra 1901, hvor han er skomagerlærling.

Det, der undrer mig meget, er den pomp og pragt for en menig soldat ved 26. Bataljon.

De billeder jeg har modtaget er af højere opløsning, end dem jeg har sendt her. På de originale billeder er der rammer om billederne, hvor Edvard Biering, Dronningensgade 5 er trykt. Jeg har fundet ud af, at Fotografen Edvard Biering var aktiv i Odense fra 1900, men jeg ved ikke, hvor længe. Hvis arkivet ønsker billederne i fuld opløsning, sender jeg dem gerne på anden vis, da jeg i dag forsøgte at sende i fuld opløsning med mail, fik jeg en fejlmelding.

Odense stadsarkiv var meget hurtige, allerede samme dag fik jeg følgende svar:

Tak for din henvendelse. Det er nogle fine billeder, dem vil vi gerne have til arkivet også i den høj opløsning. Jeg vil give dig ret i, at det virker underligt med så stort et optog for en menig soldat.

Det ene billede er taget på Albanigade, hvor optoget er ved at krydse den gamle Albanibro ind mod byen. I baggrund ses det gamle vandtårn på Benediktionsplads. (Se vedhæftede skærmprent).

Her er de to billeder jeg modtog fra Alan i Utah.

Den andet billede er taget på Østre Stationsvej set mod Øst lige overfor, hvor banegårdscentret ligger i dag. (se vedhæftede skærmprent).

Med venlig hilsen

Rasmus Willaing Lock

Arkivar

Det var jo alle tiders. Nu ved jeg, hvor billederne er taget.

Men jeg arbejdede videre for at finde oplysninger om familien. Jeg kunne ikke finde Lars Andersens død i kirkebøger i Brenderup eller omliggende sogne.

Jeg fik nu den ide, at han måske var blevet syg: I 1900-tallet var der et sygehus i Bogense. Måske var han blevet indlagt der, og så måske død i Bogense? Det førte til min næste mail til Alan i Utah.

Der er en lang historie i Bogense sogn kirkebog.

Lars er ikke længere skovfoged.

Følgende er teksten i kirkebogen.

1922, den 9de Januar, Bogense Mark, Stegø Mølle. Bogense Kirkegaard 1922, den 15de Januar. Lars Andersen (Nørre Sandager Kirkebog).

Gift. Bestyrer ved Stegø Mølle, Bogense Mark, hvor han døde. Søn af Husmand Anders Mathisen og Hustru Kirstine Larsdatter i Buurskovhuset, Nørre Sandager sogn, Skovby Herred, hvor han blev født den 8de Juni 1854. Ægte-

viedes den 7de August 1880 i Skovby Kirke til Pigen Marie Cecilia Larsen af Hornskovhuset. Hun opholder sig i Nordamerika, hvortil hun skal være rejst for ca. 2½ Aar siden.

Begravet af Sognepræsten Provst Jørgensen

(Nørre Sandager Kirkebog) Jeg har ikke været i stand til at finde noget i Nørre Sandager kirkebog

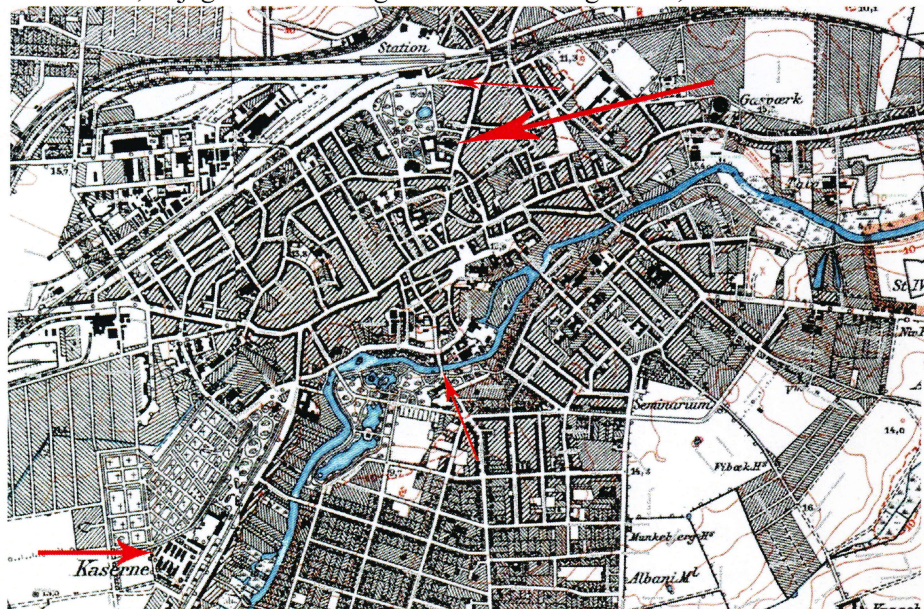
Bogense Kirkegaard 1922 den 15de Januar.

Ovenstående førte til følgende brev fra Alan.

Hun var på besøg hos fire af hendes børn (Peter, Mary, Carl, Augusta) som var immigreret til USA. Min bedstemor, Mary, fortalte mig engang, at bedstemor Marie var meget ked af, at det ikke lykkedes hende at komme hjem inden Lars døde. Jeg kan ikke takke dig nok for al denne information, den har udfyldt en masse huller.

Jeg havde gået og tænkt en del over informationen, jeg havde fået fra Odense Stadsarkiv. Jeg prøvede at tegne informationerne ind på et kort, som jeg derpå sendte til Alan.

Tanken om, at jeg her havde at gøre med en menig soldat, som var blevet ført

Her er kortet over den indre by i Odense. Pilen nederst til venstre peger på kasernen, den store pil til højre peger på Sct. Hans Kirke. Den lille pil nederst peger på Albanigadebroen og pilens retning er den vej processionen bevæger sig, dvs. de er formentlig på vej fra kasernen til kirken. Den øverste lille pil tolker jeg derefter, som at processionen er på vej fra kirken til banegården, idet Niels Theodor blev endelig begravet i Brenderup, dertil var der i 1905 togforbindelse.

rundt i byen i et prægtigt optog, havde givet mig en del spekulation. Her skal I lige huske, at i 1905 var der ikke små fotografiapparater, man kunne løbe rundt med i lommen og tage "snapshots" med. Det var jo også en professionel fotograf, som havde taget billederne.

Jeg havde jo i et af de tidlige breve fået at vide, at Marie Cecilia var død i 1928. Jeg søgte derfor i en lang række kirkebøger og kunne konstatere, at Marie Cecilia ikke er optaget som død i Bogense, Brenderup, Ore, Nørre Sandager, Skovby kirkebøger.

Jeg kom i tanke om, at jeg måske kunne finde Lars Andersen i Folketællingen for Bogense i 1921. Stegø Mølle ligger på Stegøvej, så det burde være let i en købstad, hvor folketællingen er opført efter gadenavne. Men AK – Stegøvej eksisterede ikke i 1921. Jeg begyndte derpå at gå igennem alle de valgmuligheder, som ikke havde vejnavne. BINGO – der var en træffer på en af de sidste sider. På forsiden til adressen stod:

(Gadens) Navn: Stegø Mølle, Brugerens Navn: Lars Andersen.

På side 2:

Lars Andersen, Mand, Født 8. Juni 1854, Gift, Nr. Sandager Sogn, Odense Amt. Taget bopæl i Bogense 1917, Kommer fra Brenderup, Assens Amt, Medlem af Folkekirken, Husfader, Arbejde: Opsynsmand og Møllepasser, Stegø Mølle. Ansat af Grevskabet Gyldensteen.

En Googlesøgning førte mig ind på Myheritage, hvor jeg fandt Marie Cecilia. Men da jeg ikke er betalende medlem, kunne jeg ikke få oplysninger fra siden. Jeg sendte nu billedet fra Myheritage til Alan og spurgte, om han var den, der havde medlemskab til Myheritage og om Marie Cecilia ikke var vendt tilbage til Danmark, men var død i USA. Samtidig sendte jeg oplysningen fra folketællingen i Bogense 1921.

Marie Cecilia Andersen (født Larsen)

FamilySearch Family Tree

Fødsel	Dag Måned 1854 - Sted	Day Month	Place
Død	Dag Måned 1928 - Sted		
Forældre	Navne på begge forældre	Name of both Parents	
Ægtemand	Navnet på Ægtemand	Name of Husband	
Børn	Mariane Andrea Kirstine Matson og navne på 7 mere børn	Name of 7 other children	
Søskende	Ane Catrine Pedersen og navne på 2 mere søskende	Name of 2 more siblings	

Han svarede, at det var ikke ham, der havde abonnement på Myheritage.

Sådan som hans familie altid havde troet døde hun i Danmark, sammen med det svar kom også følgende:

Death • 0 Sources

9 Dec 1928 Nyborg, Svendborg, Denmark

Burial • 0 Sources

Brenderup, Fyn, Denmark

Hov – her står Nyborg og en dato.

Jeg gik derpå i gang med kirkebogen for Nyborg. Der fandt jeg følgende:

Marie Cecilie Andersen f. Larsen døde 9. december 1928 på Nyborg Sygehus, Hun blev begravet på Nyborg Assistents Kirkegaard den 16. December 1928 Født i Skodstrup, Ore Sogn, Enke efter Skovfoged Lars Andersen, Gyldensteen – Datter af Husmand Lars Christian Pedersen og Hustru Maren født Hansdatter, Sidste bopæl Kirkegade 5, Nyborg.

Jeg sendte oplysningerne til Alan og spurgte, om han havde en kopi af det billede, der var uddrag af på Myheritage.

Han skrev derpå, at det havde han og det kom her:

Jeg havde søgt på Internettet på Stegø mølle og på Bogense Museum hjemme-

Der var to billeder med sendingen, det andet var bagsiden af billedet, hvorpå der stod: Chad dette er din Tipoldemor, Lars og Cecilia Larsen Andersen, Babyen den lille pige på moderens skød er din Oldemor, Mary Andersen Siddoway. Pigen til højre for moderen er Augusta. Drengen til venstre for hans moder er Onkel Carl. Drengen til venstre for hans far er Onkel Theodor. Pigen, der står til venstre, er tante Mariane, hun blev kaldt (Anna) Drengen, der står bag hans moder, er Laurits, Senere fik de en dreng mere, det var Onkel Peter. Jeg vil blive meget glad, hvis jeg en dag kan møde mine Bedsteforældre. Elsker jer Sandra Albine

side, hvor jeg kunne se, at de ikke vidste, hvem der var møllepasser før 1922. Jeg skrev derpå en mail til Bogense museum, at fra 1917 til 1922 var møllebestyreren Lars Andersen, men dem hørte jeg ikke mere fra.

Billedet af familien, jeg havde modtaget, var i dårlig stand. Jeg har en svaghed for billeder, så jeg fjernede alle ridser og større fejl på billedet og sendte det retur til Alan.

Nu gik det sådan, at vi skulle på arkivet i Fredericia i åbningstiden, så jeg fortalte Lisbeth lidt om dette projekt, bl.a. at det var underligt med optoget i Odense for en menig soldat. Så sagde Lisbeth: *"Har du prøvet at spørge Stadsarkivet i Odense, om de har bestillingsbøgerne fra fotografen. Har du prøvet MedieStream, måske står der noget i aviserne, sagen er jo over 100 år gammel."* Nej, det havde jeg ikke.

Da jeg kom hjem skrev jeg til Stadsarkivet i Odense igen. Denne gang var svaret: At det havde de ikke, hvis det eksisterede, lå det på Odense Museum. Ny mail denne gang til Odense Museum. De svarede, at de havde fotografen Edvard Bieringss arkiv. Men de havde ikke lige tid til at hente det i margasinet, men i næste uge ville jeg få svar. Da jeg ikke fik svar den følgende uge skrev jeg, om jeg måtte besøge Museet og selv kigge i protokollerne. De

Lars Andersens 50 års fødselsdag: Fra venstre: Niels Theodor – 18 år, Carl – 15 år, Mary – 13 år; Tjenstepige med kaffekanden, Marie Cicilia – 50 år, Lars Andersen – 50 år, Augusta – 17 år, Mariane – 26 år, Peter – 6 år, Laurits – 22 år.

Ny tekst efter korrektion fra USA: Niels Theodor, Carl, Mary, Augusta, Marie Cicilia (mor), Lars (far), Mariane, Anne Mette (gift med Laurits), Peter, Laurits.

havde ingen læsesal, men jeg måtte gerne komme. Et besøg viste, at fotografen ikke havde ført billederne ind lige bestemt fra 31. januar 1905 til 1. januar 1906. Så det var en "nitte".

14 dage senere kom der besked fra museet, de havde i arkivet fundet ud af at kasernen havde et abonnement hos Biering om at tage billeder af aktivitet med militæret.

Efter jeg havde sendt familiebilledet retur, fik jeg endnu et billede fra Alan. Når jeg talte antallet af personer omkring bordet og der var blade på træerne sluttede jeg, at det var fra den 8. juni 1904 – Skovfoged Lars Andersens 50 års fødselsdag, de fejrer. Hvis det var tilfældet, kunne jeg prøve at se, om jeg kunne gætte, hvem der var hvem på billedet. Resultatet står i billedteksten.

Alan har sendt meget af det, jeg havde sendt til ham, til en kusine Michelle, som tilsyneladende arbejder med slægtsforskning. Fra hende har jeg fået rettelse til ovenstående: Pigen med kaffekanden er ikke en tjenestepige, men Augusta. Pigen ved siden af Laurits er hans kone Mette Marie. Oplysningerne om billedet har Michelle fra sin bedstemor Edna:

Lisbeths råd med MedieStream gav følgende resultater:

Dødsfald

(anmeldte for Odense Kjøbstads Skifteret).

(Ugen 9.—15. Juli).

Den 10de: Frederik Berg, 3 Mdr. Tjenestepige Anna Hansen, 46 Aar.

Den 11te: Arngot Nielsen, 14 Aar.

Den 12te: Ingeborg Elisabeth Husberg, 1½ Aar. Agnes Kirstine Marie Graae Petersen, 11 Mdr.

Rekrut Niels Theodor Andersen, 19 Aar. Arbmnd. Hans Kjør Mikkelsen, 26 Aar. Johannes Viggo Larsen, 9 Mdr.

Den 18de: Emma Hansine Kristine Rasmussen, 11 Aar. Olga Margrothe Jensen, 11 Mdr. Ellen Kirstine Palm Sønderlund, 1½ Dag.

Den 14de: Landarbejder Lars Petersen, 61 Aar.

Den 15de: Anna Emilie de Nully, 25 Aar.

Bogense-Brænderup.

Stegs Mølle.

I Stedet for afdøde Forpagter Morten Nielsen er Opsynsmand Lars Andersen, Bro Skov, nu ansat som Møllepasser paa Stegs Mølle og Opsynsmand ved Grevskabet Gyldensteens Inddæmninger

Lars Andersen har i over 30 Aar været knyttet til Grevskabet Gyldensteen som Opsynsmand og Skovfoged i Bro Skov.

Det, der forbyr mig ved artiklen fra Middelfart Venstreblad af 14. september 1917 er, at Bro Skov hører til Gyldensteen Grevskab. Gyldensteen ligger øst for Bogense og Bro Skov ligger mere end 10 km vest for Bogense, der er faktisk 15 km fra Gyldensteen til Bro Skov.

Jeg sendte nu ovenstående udklip fra avisen til Bogense Museum, denne gang fik jeg en takkemail fra Museet.

Jeg vender tilbage til Niels Theodor, som startede det hele. En søgning på Arkivalieronline i Dødsattester gav følgende:

Dødsattest, udstedt af en Læge

Dødsattest, udstedt af en Læge.

Niels Theodor Andersen

Fulde Navn: *Niels Theodor Andersen*

Alder (ø: fyldte Aar; for Børn under 1 Aar: Maaneder eller Uger): *19 Aar* Rekrut ved 26de Bataljon

Ugift; Gift; Enkemand; Enke: *ugift* Skomagersvend

Egen eller Forældres Stilling og Næringsvej: *Skomagersvend, Rekrut ved 26de Bataljon*

Bopæl: (ø: Stedet hvor den afdøde Købstad: *Odense* Gade: *Sd. Boulevard* Fodfolkskasernen ^{Stue} Barak BIII sidst har haft fast Ophold: *Odense* *St. Boulevard* *Fodfolkskasernen* *Barak BIII*

Dødssted: *Garnisonssygehus Odense* Stue 12

Dødsdag: *d. 10-7-05*

Dødsårsag (ø: Hovedsygdom med dens væsentligste Komplikation)

12 a) Hvor Lægen selv har behandlet den syge: *Pneumonia crouposa digtv*

b) Hvor Lægen ikke selv har behandlet den syge: *Pneumonia crouposa digtv* med en kraftig slimdannelse
abscessus pulmonis (ansamling af pus i lungevævet)
Pleuritis (Lungehindbetændelse)

Hovedsygdommens Varighed: *17. dage*

Er Forraadnelse indtraadt, eller hvilke andre sikre Dødstegn ere til Stede?
Ophør af Puls og Recpi(ration), Hypostasi, Rigor

Undertegnede, som *selv* har behandlet *Niels Theodor Andersen* under *hans* sidste Sygdom, erklærer herved, at jeg den *11-7-1905* selv har synet Liget af *ham* og at *undertegnede* erklærer herved, at jeg den *11-7-1905* selv har synet Liget af *ham* og at *undertegnede* erklærer herved, at jeg den *11-7-1905* selv har synet Liget af *ham*

H. C. Andersen
 assistent Læge
 H. C. Andersen

Vend om.

Duplikat til Brenderup

Anm. Det bemærkes, at Altsen skal stilles med en skriftlig Erklæring, indeholdende, skrævet med Lægens egen Haand, "ovennævnte sikre og afvisomme Tegn paa virkelig Død ere til Stede."

Fulde navn: *Niels Theodor Andersen*

Alder (ø: Fyldte Aar; for Børn under 1 Aar: Maaneder og Uger): *19 Aar*

Ugift; Gift; Enkemand; Enke: *Ugift*

Egen eller Forældres Stilling og Næringsvej: *Skomagersvend, Rekrut ved 26de Bataljon*

Bopæl: (ø: Stedet hvor den afdøde *Odense, Sd. Boulevard, Fodfolkskasernen Barak BIII St. 12*

sidst har haft fast Ophold)

Dødssted: *Garnisonssygehus Odense*

Dødsdato: *d. 10 - 7 - 05*

Dødsårsag (ø: Hovedsygdom med dens væsentligste Komplikationer)

a) Hvor Lægen selv har behandlet den syge: *Pneumonia crouposa digtv* (*Krupus lungebetændelse med en kraftig slimdannelse*)

abscessus pulmonis (*ansamling af pus i lungevævet*)

Pleuritis (*Lungehindbetændelse*)

b) Hvor Lægen ikke selv har behandlet den syge:

Sygdommens Varighed: *17 dage*

Er Forraadnelse indtraadt, eller hvilke andre sikre Dødstegn ere til Stede?

Ophør af Puls og Recpi(ration), Hypostasi (Blodet synker ind) Rigor (Dødstivhed)

Undertegnede, som *selv* har behandlet *Niels Theodor Andersen* under *hans*

sidste Sygdom, erklærer herved, at jeg den *11 - 7 - 1905* selv har synet Liget af *ham*

og at ovennævnte sikre og utvivlsomme Tegn paa virkelig død ere tilstede.

Duplikat til Brenderup

autoriseret Læge

H. C. Andersen

Et billede af dødsattesten blev sendt til Alan og Michelle, med en oversættelse af alle linjerne.

*Jeg slog også op i lægdsrullerne for at se, hvad der stod om Niels Theodor. Det eneste var, at han var mødt på kasernen den 10. april 1905, dvs. han har kun været inde i 3 måneder, da han dør. Der står med store bogstaver: **Begravet 1905 i L:***

Jeg var blevet lidt grebet af historien. Jeg kom til at tænke på, at Marie Cicilia var død i 1928. Der er en folketælling mellem 1922 og 1928, nemlig 1925, måske boede hun allerede på det tidspunkt i Nyborg, i kirkebogen, hvor jeg havde fundet hendes død, stod, at hun boede Kirkegade 5. Nyborg er en Købstad, så jeg kunne prøve den adresse. BINGO – jeg fik følgende oplysninger:

På Adressen Kirkegade 5, Forhus 2. sal er der tre lejemaal, i et af dem bor: Anna Chatrine Salomonsen, født 3. november 1856 i Skaastrup, Enke, Husmoder

Marie Cisilie Andersen, født 31. maj 1854 i Skaastrup, Enke, Husmoder.

Skaastrup er ikke et sogn?

Jeg vidste jo, at Marie Cecilia var født i Hårslev sogn, den oplysning havde jeg kontrolleret, da hun blev gift med Lars.

Hvem er Anna Chatrine? Kan det være en søster? Der var ingen Anna Chatrine i Hårslev kirkebog 1856. Hvilke sogne ligger omkring Skåstrup? Jeg prøvede Ore og igen BINGO – Anne Katrine Larsen, født 3. November 1856 i Ore sogn, Odense amt, Døbt den 4. Januar 1857 i Ore kirke, Fader Huusmand i Steenbækhuset Skaastrup Mark Lars Christian Pedersen og Hustru Maren Jensdatter, 29 Aar. Det er netop de samme forældre som Marie Cicilia. Dvs. efter hun kom tilbage fra USA, hvor hun var blevet enke, finder hun altså sammen med en lillesøster, som også er blevet enke.

Disse oplysninger blev også sendt til Alan og Michelle.

Alan spurgte mig nu: Hvad arbejdede Lars med som skovfoged, og kan man betragte et skovfoged job, som et ”godt” job på det tidspunkt, og takkede endnu en gang for alt det arbejde, jeg havde lavet.

Jeg søgte nu råd hos Jesper, det blev en lang historie og både skovridere, skovfogeder, skovløbere mv. I min elektroniske ordbog hedder skovfoged og skovrider, det samme på engelsk.

Så jeg skrev følgende til Alan og Michelle:

At være skovfoged var lidt af et trin op af samfundsstigen. I bunden lå i gamle dage alle der arbejdede på landet med landbrug. Hans arbejde var at styre skovarbejderne, derudover lavede han mindre regnskabsarbejde for ejeren af skoven. Ejeren af en skov var ofte en Greve eller en Baron på en nærliggende herregård. Med et job som skovfoged vil der ofte blive stillet et hus til rådighed enten i skoven eller i udkanten af skoven. Når jeg kigger på hans løn i folketællingen i 1916 tjener han ca. 50% mere end de fleste på landet.

Det har været meget interessant og spændende at hjælpe jer.

Det næste brev fra Alan havde følgende indhold:

Mange tak igen for al den information du har givet os. Jeg vil nødigt blive en plage, men din viden og erfaring har givet svar på på flere års værdifulde spørgsmål blot i løbet af nogle få uger. Hvis du ikke har noget imod det har jeg et par enkelte spørgsmål mere.

Er Lars's ændring i arbejde til møllepasser et trin op af den sociale rangstige, eller er det samme trin som skovfoged? Vil han få det samme i løn? Hvad vil hans arbejde, som møllepasser være?

Døde Lars på hospital eller hjemme?

Endelig, hvad sker der med resterne af et lig og gravsten, er de flyttet fra kirkegården, når der ikke længere bliver betalt for gravens vedligeholdelse? Er ligresterne flyttet til en fællesgrav, smidt væk eller genbegravet?

Her kom spørgsmål, jeg ikke lige kunne svare på, jeg skrev derfor til Bogense Lokalkarkiv og stillede det første spørgsmål til dem, forholdet mellem skovfoged og møllepasser ville være. Denne gang fik jeg ikke svar.

Med hensyn til, hvad der sker med de jordiske rester på en kirkegård, kørte jeg op og besøgte graveren ved vores lokale kirke.

Jeg skrev nu følgende til Alan og Michelle.

I henhold til kirkebogen fra Bogense døde Lars hjemme på møllen.

Med hensyn til ligresterne, når en grav genbruges og når der graves en ny grav og man støder på ligrester i jorden, graver man et mindre hul midt i den nye grav, hvorefter ligresterne skubbes ned i hullet, der derpå dækkes, inden man sætter en ny kiste ned i hullet.

Med hensyn til gravsten, så bliver de afhettet af en stenhugger, som "rensers" forsiden og gør dem klar til at blive genbrugt. Jeg har dog oplevet, at de i gamle dage blev brugt til at bygge bølgebrydere til at beskytte kysten med. Jeg har gået på en høfte ved stranden, hvor der stod navne på flere af stenene, der lå i høften.

Sagen her pirrede mig, der var så mange sjove "krøller", at jeg blev ved. Efter at have tænkt over tingene blev jeg enig med mig selv om, at svarer følgende til Michelle og Alan.

Et arbejde som møllepasser, som var ansvarlig for at holde arealerne bag et havdige, havde væsentlig højere status end at være Skovfoged. Det, at hans udnævnelse bliver nævnt i flere aviser, er et udtryk for, at det har mere status. Jeg vil lige gøre opmærksom på, at møllen ikke maledede korn, det var udelukkende en mølle, der pumpede vand ud i havet.

Jeg har et bud på, hvorfor Lars pludselig døde af et hjerteanfald.

Fra Fyens Stiftstidende søndag den 23. oktober 1921.

Omkring kl. 7.00 om aftenen gik der ild i møllen, det var et frygteligt stormvejr og møllen løb løbsk, idet pressen, som bremsen kaldes, der holder vingerne fast ikke havde kunnet holde til det mægtige vindtryk. Møllen hørte til Gyldensteen og blev bestyret af Forpagter Lars Andersen, og det er naturligvis i højeste grad uheldigt at møllen netop brændte nu, da der er så meget vand i strandlodden, som skulle pumpes ud. Et pragtfuldt syn var det at se møllen brænde iaftes i den stærke storm, men man var tillige klar over, at det vilde betyde store tab og udgifter for strandlodsejerne.

Tirsdag den 25. oktober stod der i Fyens Stiftstidende.

Stormflodens rasen over Fyen.

Bogenseegnen er hardest ramt.

Efterhånden, som man får overblik over stormskaderne på Bogenseegnen, ses det, at denne egn er langt den hardest ramte på Fyn og måske så svært medtaget som ingen anden egn i landet. Ulykken betegnes som den største der i mands minde har ramt Bogense By. Hvor mange mennesker, der lider skade ved den, kan endnu ikke opgives, men omkring 100 ejendomme anslås til at være delvis ødelagte og i hvert fald står forringede i værdi. Hele den lange kyst fra Jersore til Varbjerg er stærkt medtaget, og der vil gå lange tider, inden følgerne af den store stormflod er overvundet. Det var

Der var ikke billeder i avisen den gang, men tegnerne havde travlt.

under stormfloden igår morges et sørgeligt syn at se, hvorledes de skadelidtes ejendele ødelagdes af vandet. Møbler og alt muligt indbo blev revet ud af husene og sloges i stykker, en mængde småkreaturer led en ynkelig død i det kolde vand. En mand mistede således to fedesvin, alle sine høns og lænkehunden og hos en anden druknede 11 smågrise. Nogle steder var beboerne ikke klar over, hvad der skete, før vandet trængte ind i sovekamrene og slog op i sengen til dem.

Da jeg havde læst ovenstående, var jeg overbevist om, at Lars Andersen ude ved møllen har arbejdet hårdt for at redde, hvad reddes kunne. I den hårde vinter er det derfor ikke noget underligt i, at han, en ældre mand i januar 1922, dør af et hjerteanfald.